

- 56) Van IJsselsteyn, 'Historisch overzicht' 122, en Idem, 'Notulen' 144.
- 57) GAR, NSA, Rep. ingek. miss., 1851, order 45, fol. 514.
- 58) GAR, NSA, Notulen van den Raad, 21 oktober 1852, 436-437.
- 59) Brief 'Commissie tot het opmaken van een plan tot verbetering van den Waterstaat van den polder Rubroek' aan B. en W., 31 december 1852, in: GAR, NSA, Bijl. Notulen Raad, 1853, nr. 299 a (of c).
- 60) Ibidem.
- 61) Ibidem.
- 62) GAR, NSA, Bijl. Notulen Raad, 1853, nrs. 299 d en e.
- 63) GAR, NSA, Notulen Raad, 23 juni 1853, 269-270.
- 64) GAR, NSA, Notulen Raad, 11 juli 1853, 296-297.
- 65) GAR, NSA, Bijl. Notulen Raad, 1853, nr. 322.
- 66) GAR, NSA, Notulen Raad, 11 juli 1853, 296-297.
- 67) Brief van de commissie aan de Gemeenteraad, 28 maart 1854 (in een bundeltje gedrukte stukken betreffende de tweede versie van het 'Waterproject') 1e stuk, 1-8, in: GAR, Bibl., nr. XXIII E 34.
- 68) Ibidem 4.
- 69) Van Ravesteyn, *Rotterdam in de negentiende eeuw* 94.
- 70) 'Memorie van Toelichting', 1 februari 1854.
- 71) Ibidem 37. Zie ook: Altenburg, op. cit., 64.
- 72) 'Situatie-kaart der stad Rotterdam' (door B. en W. in steendruk uitgegeven om de raadsleden en de inwoners van de stad in de gelegenheid te stellen kennis te nemen van het voorgestelde 'Waterproject'), in: GAR, THA, cat. nr. PW 2390(a).
- 73) 'Memorie van Toelichting', 1 februari 1854, 25. In deze memorie werd als naam van de ontwerper slechts die van de 'heer Zocher' genoemd. De Graaf, Nijenhuis en Van Dansik vermeldden dat het om J.D. Zocher (jr.) ging, zie: J. de Graaf e.a., art. cit., 116.
- 74) Het gaat hier om een tekening bestaande uit verscheidene bladen, in: GAR, THA, cat. nrs. PW 2382/2, 2383/2, 2384/2 en 2386/2.
- 75) 'Memorie van Toelichting', 1 februari 1854, 28-37.
- 76) Ibidem 15. De geschiedenis van dit punt ging eveneens terug tot 1842. Met het oog op het algemeen belang overwoog de Commissie van Beheer toen om alle lanen en sloten in de polders Cool, Rubroek, West- en Oost- Blommersdijk te onteigenen, onder het beheer van de stad te brengen en er rooiing aan te geven. Zij besloot om deze kwestie in handen van de stadsarchitect te stellen. (Notulen van de Fabricage, 3 december 1842, 224, in: GAR, OSA, Fabricage, inv.nr. 4630). Volgens Van Ravesteyn ontstond toen bij Rose het radicale plan om, eerst alleen in Cool maar later ook in Rubroek, de gemeente de lanen over te laten nemen, de sloten te dempen en te rioleren, gronden aan te kopen teneinde door de polders nieuwe dwarsstraten aan te kunnen leggen en tenslotte rondom de hele polderstad een boulevard te projecteren. Van de uitvoering van dit plan, dat volgens Van Ravesteyn geheel los stond van de eerste versie van het 'Waterproject', kwam echter niets terecht. (Van Ravesteyn, *Rotterdam in de negentiende eeuw* 94-95). Welk plan Van Ravesteyn bedoelde